

Spansk A - Stx

Vejledning / Råd og vink

Afdelingen for gymnasiale uddannelser 2010

Alle bestemmelser, der er bindende for undervisningen og prøverne i de gymnasiale uddannelser, findes i uddannelseslovene og de tilhørende bekendtgørelser, herunder læreplanerne. Denne Vejledning/Råd og vink indeholder forklarende kommentarer til nogle af disse bestemmelser, men indfører ikke nye bindende krav. Desuden gives eksempler på god praksis samt anbefalinger og inspiration, og den udgør dermed et af ministeriets bidrag til faglig og pædagogisk fornyelse. Citater fra læreplanen er anført i kursiv.

Indholdsfortegnelse

1. Identitet og formål

- 1.1 Identitet
- 1.2 Formål

2. Faglige mål og fagligt indhold

- 2.1 Faglige mål
- 2.2 Kernestof
- 2.3 Supplerende stof

3. Tilrettelæggelse

- 3.1 Didaktiske principper
- 3.2 Arbejdsformer
- 3.3 It og medier
- 3.4 Samspil med andre fag
 - 3.4.1 Grundforløbet
 - 3.4.2 Studieretningsforløbet
 - 3.4.3 Studieretningsprojektet

4. Evaluering

- 4.1 Løbende evaluering
- 4.2 Prøveformer
 - 4.2.1 Undervisningsbeskrivelsen
- 4.3 Bedømmelseskriterier
- 4.4 Ny karakterskala

1. Identitet og formål

1.1 Identitet

Spansk er et færdighedsfag, et vidensfag og et kulturfag, der baserer sig på tilegnelse af kommunikativ kompetence. Fagets centrale arbejdsområde er det spanske sprog, dels som alment kommunikationsmiddel i europæiske og andre internationale sammenhænge, dels som genvej til forståelse af andre sprog og kulturer. Fagets arbejdsområde er sprog, kultur og samfundsforhold i bredeste forstand i de spansktalende lande.

Kommunikativ kompetence er et sprogpædagogisk begreb, der har stor indflydelse på moderne sprogundervisning. Man har kommunikativ kompetence, når man er i stand til at gennemføre en vellykket kommunikation i situationer, hvor man ønsker og har behov for at kommunikere. Kommunikativ kompetence rummer såvel de receptive sprogfærdigheder (lytte/forstå og læse) som de produktive sprogfærdigheder (tale og skrive). De vigtigste komponenter i kommunikativ kompetence er lingvistisk kompetence (sprogets formregler), sociopragmatisk kompetence (ytringer tilpasses situation og kontekst), diskursiv kompetence (der skal være indholdsmæssig sammenhæng) og strategisk kompetence (færdigheden i at kunne kommunikere et budskab igennem).

Spansk er et færdighedsfag. Det betyder, at eleverne skal opnå konkrete færdigheder i at formidle viden på spansk, analysere tekster og føre en samtale om både kendte og almene emner.

Spansk er et vidensfag, hvilket betyder, at eleverne skal tilegne sig en viden om forhold i Spanien og spansktalende områder i Amerika. Denne viden omfatter kulturelle, historiske, samfundsmæssige og geografiske aspekter.

Spansk er også et kulturfag. Det vil sige, at eleverne skal arbejde med spansk som det kulturbærende sprog i forhold til spansktalende områder og dermed opleve sammenhængen mellem et lands kultur og dets sprog. Samtidig skal eleverne opleve spansk som en del af deres egen kulturelle bagage, som de kan anvende i deres møde med andre kulturer.

Endelig er spansk et fag, der er med til at give eleverne almen viden, grundlæggende kundskaber, faglige kvalifikationer og praktiske færdigheder på flere niveauer. Det betyder, at der i undervisningen lægges vægt på receptiv brug af såvel skriftlige som mundtlige medier med henblik på at orientere sig i den spansktalende verden. Det er således ikke eleven selv, der er det faglige centrum, men hans eller hendes evne til at udvide sin forståelse af en fremmed del af verden.

1.2 Formål

Faget spansk A bidrager til, at eleverne udvikler deres evne til at kommunikere på spansk. Faget bringer eleverne indsigt i og forståelse af væsentlige aspekter af de spansksprogede samfund og kulturer og øger deres kommunikative, interkulturelle og æstetiske bevidsthed. Faget udvikler elevernes evne til at anvende fremmedsproget som indgang til at forstå en fremmed verden. Eleverne skal desuden gennem mundtlig og skriftlig sprogfærdighed udvikle deres evne til at kommunikere om personrelaterede og almene emner samt om samfundsrelaterede emner.

Læreplanen for spansk har taget udgangspunkt i de fire kompetencer fra rapporten ”Fremtidens sprogfag” (Uddannelsesstyrelsen 2003). Disse fire kompetencer udgør ifølge rapporten fremmedsprogens kernefaglighed.

De fire kompetencer er:

1. *Sprogfag som vindue mod verden*
Eleverne skal kunne bruge spansk som adgangsvej til at forstå, hvad der sker i spansksprogede samfund og kulturer, med andre ord skal eleverne opbygge en global orienteringsevne.
2. *Kommunikation med elevrelevante målgrupper*
Eleverne skal kunne kommunikere med elevrelevante målgrupper, dvs. det er elevernes kommunikationsbehov, der er udgangspunktet. Men målgruppen er ikke kun den, som eleverne i deres øjeblikkelige situation oplever behov for at rette sig imod.
3. *Æstetisk forståelse og respons*
Spansksprogede tekster er ikke kun et redskab, men også noget der skal opleves. Det betyder, at spanskfaget bør appellere til og fremelske litteratur-, kunst- og kulturoplevelser samt forståelse for og reaktion på disse.
4. *Interkulturel transmission*
Den interkulturelle kompetence er i fokus, fordi globaliseringen har øget bevidstheden om betydningen af at kunne aflæse og formulere budskaber i forskellige kulturelle situationer. Denne kompetence skal afspejle en moderne bevidsthed om evnen til at håndtere kulturel afstand, men bør også knytte an til klassiske håndfaste færdigheder.

2. Faglige mål og fagligt indhold

2.1 Faglige mål

De faglige mål er centrale i undervisningen i spansk. Nedenfor uddybes de enkelte faglige mål.

Eleverne skal kunne:

- *forstå hovedindholdet i et tydeligt talt spansk om almene og kendte emner formidlet gennem forskellige medier*

Eleverne skal kunne forstå hovedtræk i talt spansk uden at fokusere på detaljen.

Tydeligt talt spansk kan være korte dialoger mellem indfødte, foredrag om generelle emner, filmtale, radiotale og musiktekster.

Talen skal foregå i et rimeligt tempo og kan ikke være dialekter eller slang.

Almene emner er emner, der forudsættes kendt for almindelige mennesker og har tilknytning til dagliglivet, dvs. personrelaterede eller nære og tilgængelige kultur- og samfundsrelaterede emner.

Kendte emner er emner, der er kendte for den person, der taler om dem og kendte for eleven i kraft af undervisningen.

- *tale et klart og nogenlunde flydende spansk, så de kan redegøre for samt deltage i en samtale eller diskussion om almene emner og kendte problemstillinger inden for kultur og samfund*
Eleverne skal kunne redegøre for de studerede emner og indgå i en samtale om dem på et klart og nogenlunde flydende spansk. Et klart og nogenlunde flydende spansk betyder spansk af almen karakter, der er forståeligt og uden for mange pauser. Eleverne skal beherske den basale spanske grammatik. Det er dog vigtigere, at eleven udtrykker sig nogenlunde flydende, end at alle detaljer er korrekte.
- *læse ubearbejdede spansksprogede tekster inden for såvel skønlitteratur som sagprosa, herunder medietekster*
Eleverne skal kunne læse spanske tekster – herunder medietekster - både intensivt og ekstensivt inden for såvel skønlitteratur som sagprosa.
Begrebet tekst skal forstås bredt som alle skrevne og talte diskurser. Ved medietekster forstås tekster fra massemedier (fx aviser, film og tv), interpersonelle medier (fx mobiltelefoner og e-mail) og kombinationer af disse, fx internettets sociale netværk. Medietekster kan også være blogs, chat, lydklip og billeder.
Eleverne skal kunne læse og forstå ubearbejdede spansksprogede tekster inden for såvel skønlitteratur som sagprosa. Det betyder, at ubearbejdede tekster indgår naturligt i læsningen af emner, men der kan i et emne forekomme enkelte bearbejdede tekster.
Ubearbejdede tekster er:
 - Tekster, tekstuddrag eller forkortelser af tekster, som er forsynet med forfatter og/eller kildeangivelse
 - Tekster forfattet med henblik på undervisning, som ikke adskiller sig fra autentisk spansk
 - Letlæsningstekster af en sværhedsgrad, der omfatter mindst 2500 ord
 - Oversættelser til spansk fra minoritetssprog inden for de spansktalende områder og oversættelser af 'latinolitteratur', dvs. værker skrevet på engelsk af oprindeligt spansktalende forfattere
 - Eventyr, sagn og legender skrevet på spansk.
 Tekster af ovennævnte typer, som er forsynet med glosser, anses ligeledes for at være ubearbejdede. For at sikre den faglige progression og nå de faglige mål med henblik på tekstlæsning er det nødvendigt at tilrettelægge emnelæsningen, således at eleverne hurtigt vænnes til at læse ubearbejdede tekster.
- *præsentere og redegøre for en kendt problemstilling på et klart mundtligt og nogenlunde flydende spansk*
Det er vigtigt, at eleverne bliver i stand til selvstændigt at fremlægge en kendt problemstilling. Det betyder, at eleven skal kunne fremlægge problemstillingen i et nogenlunde flydende sprog, uden at alle detaljer nødvendigvis er korrekte, men med brug af relevante forbindere.
- *skrive et enkelt og sammenhængende spansk og skriftligt oversætte en enkel dansk tekst til spansk*
Eleverne skal kunne skrive et enkelt spansk, fx må der gerne være mange hovedsætninger. Sproget skal være nogenlunde grammatisk korrekt, og der skal være variation i struktur og ordforråd. Endvidere skal de kunne oversætte en tekst præcist. Grammatikken vægter mere end i frit formulerede skriftlige fremstillinger. Oversættelserne fra dansk til spansk kan i det daglige arbejde med fordel have tematisk sammenhæng med de tekster, eleverne læser.

- *analysere og fortolke forskellige teksttyper samt sætte den enkelte tekst ind i kulturelle, samfundsmæssige og litterære sammenhænge*
Eleverne skal kunne forstå, herunder analysere og fortolke, forskellige tekster samt kunne diskutere centrale problemstillinger i disse. Desuden skal de kunne sætte en tekst ind i en større sammenhæng, fx kulturelt, historisk, samfundsmæssigt og tematisk.
- *perspektivere den erhvervede viden om samfunds- og kulturforhold i spansktalende lande til egne samfunds- og kulturforhold*
Eleven skal træne sin interkulturelle forståelse, dvs. træne evnen til at sammenligne sit eget lands og de spansksprogede landes kultur, både hvad angår fakta, hverdag og holdninger.
- *benytte viden om, hvordan man lærer fremmedsprog i det daglige arbejde*
Eleverne skal trænes i forskellige sprogtilgætningsstrategier¹. Eleverne skal være bevidste om egen læring. De arbejder med andre ord med sproginlæringen på et metakognitivt niveau.
- *demonstrere viden om fagets identitet og metoder*
Som nævnt i afsnit 1 har sprogfag tre søjler, som hele tiden er i spil, og som er gensidigt afhængige af hinanden: sprogfag er vidensfag, færdighedsfag og kulturfag. Dette skal gøres eksplicit for eleverne. På grund af de mange større og mindre delelementer i undervisningen kan eleverne let risikere at miste helhedsforståelsen af sprogfagene, hvorfor det vil være hensigtsmæssigt at stoppe op en gang i mellem og klargøre, hvad der er undervisningsens fokus lige nu, og hvordan det hænger sammen med fagets identitet og metode. Det er således afgørende, at eleverne er bevidste om, at sprogfag fx ikke "kun" er grammatik og udtryksfærdighed, men at indholdssiden og kultursiden i virkeligheden er det, det hele drejer sig om, og at netop indholds- og kulturdimensionen indgår i et snævert afhængighedsforhold med selve sproget, - sprog uden indhold er uinteressant.
Som et humanistisk fag er fagets genstandsfelt først og fremmest mennesket som kulturskabende og kulturskabt væsen, og mennesket som subjekt, idet mennesket mener noget, vil noget og føler noget, som udtrykkes via menneskeskabte produkter.
Overordnet set er hermeneutikken den paraply, der samler det vi *gør* i sprogfagene: Vi fortolker meningsfulde udsagn, idet det mennesket mener, føler og vil, udtrykkes i produkter, i tegn, som skal forstås, dvs. analyseres og fortolkes.
I sprogfagene står tekstlæsningen på fremmedsproget således centralt, og eleverne skal lære at stille følgende spørgsmål og besvare dem:
 - hvad er det forfatteren /afsenderen vil sige og hvorfor? (intentionalitet)
 - hvordan kommer intentionaliteten til udtryk og hvorfor?
 - i hvilken sammenhæng (hvilken tradition indgår det i, tråde til forfatterens liv og værk)
 - hvordan er sammenhængen mellem tekstens udtryk/intentionalitet og epokens
 - hvilken historisk og/eller samfundsmæssig kontekst skal teksten forstås i.

¹ Sprogtilgætningsstrategier kan være:

- Hukommelsesstrategier, der fungerer som mentale link, så informationen lagres og lettere kan kaldes frem igen, fx ordbogstræning.
- Kognitive strategier, der fungerer som en hjælp til at opfatte, analysere og praktisere sproget og dermed til at forme og revidere elevernes sproglige udvikling, fx læsestrategier, lyttestrategier, analysestrategier og samtalestrategier.
- Kompensationsstrategier, der fungerer som en hjælp til at overvinde begrænsninger i kommunikationen i form af manglende grammatik og manglende ordforråd, fx anvendelse af gambitter og strategiske omskrivninger.

Det er her vigtigt at understrege, at den historiske og/eller samfundsfaglige dimension netop er en dimension, dvs. en ramme, der indgår på et eller andet plan i tekstanalysen og som kun er interessant for så vidt den er interessant for det kulturprodukt, der er genstand for analysen.

2.2 Kernestof

Kernestoffet er:

- *et centralt alment ordforråd til brug for mundtlig og skriftlig kommunikation*
Ordforråd der sætter eleverne i stand til at tale og skrive om almene emner.
- *et specifikt ordforråd i tilknytning til de valgte emner*
Ordforråd der sætter eleverne i stand til at tale og skrive om kendte emner, dvs. redegøre for og diskutere de studerede emner og tekster.
- *grundlæggende principper for sprogets anvendelse og opbygning, herunder morfologi, syntaks, fonetik og pragmatik*
Elementær spansk morfologi og syntaks. Ud over den morfologi og syntaks, der kræves for at kunne bruge sproget aktivt i tale og skrift, skal eleverne kunne genkende og oversætte mere komplicerede grammatiske konstruktioner.
Den grammatiske terminologi, der er nødvendig for at beherske den krævede morfologi og syntaks.
Kendskab til fonetik, dvs. udtale af spansk i samtale og oplæsning, så de enkelte lyde og ord samt grammatiske og betydningsmæssige helheder fremtræder klart.
Ved pragmatik forstås måden og intentionen i kommunikation, dvs. hvad ord og ytringer betyder i bestemte situationer.
- *moderne tekster inden for såvel skønlitteratur som sagprosa*
Moderne tekster er tekster fra det 20. og 21. århundrede.
- *historiske, kulturelle og interkulturelle forhold i Spanien og Amerika, der har relevans for de studerede emner*
På basis af emnelæsning erhverver eleverne sig et bredt indblik i væsentlige sider af historiske, kulturelle og interkulturelle forhold.
- *centrale samfundsmæssige og regionale forhold i Spanien og Amerika*
På basis af emnelæsning erhverver eleverne sig et bredt indblik i væsentlige sider af samfundsmæssige og regionale forhold.
- *aktuelle forhold i Spanien og Amerika. Der skal indgå spansksproget materiale fra såvel trykte som elektroniske medier*
Aktuelle forhold skal belyses gennem spansksprogede tekster, men tekster på andre sprog, fx dansk og engelsk, kan indgå.
- *fagets centrale hjælpemidler*
Ordbøger, grammatikker, opslagsbøger, it.

Kernestoffet er de emner og teksttyper, som undervisningen skal omfatte. Kernestoffet er ikke opgjort i normalsideantal, men alene i emneoverskrifter, som skal udfyldes af den enkelte spansklærer. Der læses 6-8 emner efter begynderundervisningen.

2.3 Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof består af forskellige samfundsmæssige, kulturelle og litterære udtryk fra de spansksprogede områder og er ikke nødvendigvis en del af emnelæsningen. Det skal uddybe og perspektivere kernestoffet samt udvide den faglige horisont, så eleverne opfylder de faglige mål. Det supplerende stof skal bidrage til at styrke det faglige samspil.

Det supplerende stof er ikke valgfrit stof i den forstand, at man kan nøjes med kernestoffet. Men emne og tekstvalg er frit, såfremt det er med til at opfylde de faglige mål. Ideen med det supplerende stof er desuden at skabe et frirum, hvor spansk får mulighed for at samarbejde med andre fag.

Eksempler på supplerende stof:

- Billeder, film, teater, musik.
- Krimier, trivallitteratur, tegneserier, ældre tekster, oversat litteratur.
- Tv-spots, nyhedsudsendelser, aviser og blade.
- Uddybende baggrundsstof om de læste emner på dansk eller andre fremmedsprog, også i samarbejde med andre fag.
- Hovedtræk i Spaniens og Amerikas historie.
- Særlige sproglige forhold: stil, dialekter, sociolekter, non-verbal kommunikation.
- Forskellige typer af grammatiske øvelser, herunder arbejde med it.

3. Tilrettelæggelse

3.1 Didaktiske principper

Undervisningen i spansk A baseres på det kommunikative princip, og den tilrettelægges så vidt muligt induktivt. Fagets discipliner skal opleves som en helhed, der i overensstemmelse med de faglige mål primært fokuserer på anvendelsesaspektet. Undervisningen skal give eleverne mulighed for at erhverve sig den viden om sprog, der er nødvendig for at udvikle såvel mundtlige som skriftlige kommunikative kompetencer.

Lytte-, læse- og samtalestrategier skal give eleverne redskaber til at kunne igangsætte og opretholde kommunikation. Undervisningen skal integrere arbejdet med færdigheder, strategier, sproglig viden og indhold, hvor eleven er medansvarlig sprogindlærer. Eleverne skal trænes i at anvende såvel to- som etsprogede ordbøger og en spansk grammatik. Undervisningen foregår i størst muligt omfang på spansk. Sammenhængende sprogbrug prioriteres højere end sproglig præcision.

Undervisningen skal bygge på de fire søjler: færdigheder, strategier, sproglig viden og indhold. Hver søjle indebærer en indbygget progression, der begynder med det mest basale og går mod højere taksonomiske niveauer for stadig at udvide elevernes kompetencer. (Se illustrationen).

Der er tale om en dynamisk model, hvor felternes betydning og vægt i undervisningen ændres i løbet af de tre år, og som derfor afspejler en progression i undervisningen. Hovedansvarsområdet i begynderfasen vil ligge i de nederste niveauer, 1-3, mens de øvrige felter fungerer som medansvarsområde, dvs. som støtte for hovedansvarsområdet og ikke et mål i sig selv på det givne tidspunkt. I løbet af de tre år vil hovedansvarsområdet efterhånden flytte op i de øverste tre niveauer, mens de nederste nu vil være medansvarsområde.

Hvert felt skal trænes, men oftest vil flere felter være i spil på en gang i undervisningen. Det er imidlertid vigtigt, at lærer og elever løbende er bevidste om, hvilke områder der satses på i undervisningens forskellige sekvenser. Desuden må eleverne have tilstrækkelig bevidsthed om søjlerne til at kunne tage et medansvar for tilrettelæggelsen af deres arbejde og sørge for det størst mulige udbytte af det.

	Færdigheder	Strategier	Sproglig viden	Indhold
5	Skrivefærdighed	Procesorienteret skrivning	Sprogstruktur, morfologi, syntaks	Alle typer tekster, litterære og ikke-litterære
4	Mundtlig redogørelse	Mundtlig fremstilling, viden om struktur, emner, gloser	Viden om elementær morfologi og syntaks	Samfunds-, kulturrelaterede og litterære temaer
3	Læseforståelse (forstå skrevet sprog)	Læsestrategi (skimning, scanning, viden om tekstgenre, gloser)	Viden om tekststruktur, teksttype, afsnit, sætning.	Kendte samfunds- og kulturrelaterede temaer
2	Samtalefærdighed	Kommunikationsstrategi	Viden om samtalers struktur, brug af vendinger (øer) og viden om scenarier	Nære og tilgængelige samfunds- og kulturrelaterede temaer
1	Lytteforståelse (forstå talt sprog)	Lyttestrategi (gætte, forstå situation, gloser i situation)	Glosetræning, sproglige øer, viden om scenarier	Personrelaterede emner

Kilde: *Fremtidens sprogfag – vindue mod en større verden. Uddannelsesstyrelsens temahæfte nr. 5, 2003, Undervisningsministeriet.*

De fem færdigheder er lytteforståelse, samtalefærdighed, læseforståelse, mundtlig redegørelse og skrivefærdighed. Færdighederne trænes normalt integreret. Fx lytte og skrive samtidig, eller læse og besvare mundtlige eller skriftlige spørgsmål, men det er også muligt at fokusere på én bestemt færdighed, fx en lytteøvelse. Det skriftlige tjener ikke mindst til at indlære og fastholde de grammatiske strukturer og det ordforråd, der er en forudsætning for de øvrige færdigheder. De skriftlige og mundtlige færdigheder er således komplementære størrelser, der gensidigt gavner hinanden.

Strategierne er den anvendte viden om, hvordan færdighederne praktiseres. Dvs. at undervisningen ikke blot stræber mod, at eleverne opnår de forskellige færdigheder, men i lige så høj grad, at de er bevidste om, hvordan de skal udnytte færdighederne. Der kan veksles mellem brug af forskellige strategier i forskellige situationer, fx notatteknik over for processkrivning, hurtiglæsning over for fordybende læsning eller forskellige måder at 'redde' den mundtlige kommunikation i tilfælde af glosemangel.

Sproglig viden: Gennem arbejdet i klassen skal elevernes bevidsthed om spansk sprog og sprogtilegnelse udvikles. Der skal derfor også arbejdes med sproget "set indefra", dvs. hvordan det er opbygget, og hvordan forskellige sproglige og grammatiske elementer virker. Også sprogets forskelle, som formelt og uformelt sprog, tale- og skriftsprog (pragmatik), slang eller dialekt over for standardsprog (dialektologi og sociolingvistik), samt forskelle og ligheder mellem spansk og dansk og mellem spansk og andre relevante fremmedsprog skal give eleverne en mere komplet forståelse af spansk som sprog (metalingvistik). I denne forbindelse vil der naturligt være en sammenhæng til almen sprogforståelse, hvor spanskfaget kan bygge videre på den viden, eleverne opnår her.

Indholdet: Spanskundervisningen er baseret på tekster (se i øvrigt definitionen af tekst i 2.1). Fælles for alle de anvendte teksttyper er, at de skal tjene som vindue til at give eleverne indblik i den sammenhæng, de knytter sig til, både kulturelt, historisk, samfundsmæssigt, litterært osv.

Som nævnt er det vigtigt, at det praktiske arbejde udmønter sig i en integration af de forskellige indsatsfelter. Eleverne skal opleve sproget som et kommunikationsmiddel, der giver dem adgang til en alsidig viden om fremmede kulturer. Derfor bør arbejdsformerne gøres afvekslende, fx ved, at tekstarbejdet understøttes af kommunikationsøvelser og rollespil på baggrund af tekstens figurer og situationer.

I mange situationer vil indlæringen understøttes gennem anvendelsen af induktive arbejdsformer. Eleverne kan fx udlede grammatiske regler gennem iagttagelse af forskellige eksempler eller arbejde med ordforråd ved aflytning af talt sprog. I andre tilfælde vil en deduktiv arbejdsform være mest hensigtsmæssig.

Undervisningen skal så vidt muligt foregå på spansk. Det vil sige, at ud over selve arbejdet med emnerne bør læreren og klassen bruge spansk i andre situationer som hilse, bede om oplysninger, lave aftaler, give ordrer osv. I nogle tilfælde kan det være mest hensigtsmæssigt at anvende dansk, som når problemer skal afklares eller til at forklare emner, som er for komplekse til elevernes aktuelle sproglige niveau.

I arbejdet med elevernes sproglige kunnen skal en bred sprogfærdighed med sammenhængende sprog på trods af tilstedeværelsen af fejl vægtes højere end en smal og ensidig, men mere korrekt sprogfærdighed.

3.2 Arbejdsformer

Centralt i undervisningen står den faglige progression. Efter begynderundervisningen organiseres arbejdet hovedsageligt gennem 6-8 emner, der tilsammen skal repræsentere Spanien og Amerika. Arbejdet med spansk kultur og spanske samfundsforhold integreres løbende i arbejdet med emnerne.

Arbejdsformer og metoder tilpasses de faglige mål, der arbejdes hen imod i det pågældende emne. Der benyttes en variation af arbejdsformer, der alle fokuserer på sproglæring gennem tilegnelse af de kommunikative færdigheder: lytteforståelse, samtalefærdighed, læseforståelse, mundtlig redegørelse og skrivefærdighed således, at eleverne udvikler større selvstændighed i arbejdet. Glosetræning, sproglige og kommunikative øvelser samt elevoplæg indgår i alle faser.

I hele forløbet udgør det skriftlige arbejde en integreret del af undervisningen. Det organiseres med progression således, at det i hele forløbet støtter den sproglige læringsproces. Det skriftlige arbejde planlægges, så der er progression og sammenhæng til skriftligt arbejde i andre fag.

Undervisningen tager naturligt udgangspunkt i et begynder-system. Dette kan suppleres med materiale af forskellig art, fx billeder, avisoverskrifter, korte videosekvenser, enkle digte, sange og reklamer. Eleverne vænnes fra begyndelsen til at høre talt spansk, og arbejdet med udtale og ordforråd vægtes højt. I den allerførste fase arbejdes med transparente ord, faste vendinger og sproglige øer (fx *hay, me llamo, ¿qué es esto?*) og mindre med grammatik. Efterhånden som det indarbejdede ordforråd vokser, vil der være behov for at inddrage elementer af den grundlæggende syntaks og morfologi. Det er således i begynderfasen hensigtsmæssigt at fokusere på ordforråd og de dele af grammatikken, som er afgørende for udviklingen af den mundtlige sprogfærdighed.

Progressionen er indlysende i begynderfasen, hvor den er en integreret del af et begynder-system. Senere i forløbet, i arbejdet med emnerne, er det en mere kompleks størrelse. Det er vigtigt, at undervisningen tilrettelægges således, at eleverne bibringes en fornemmelse af, at de bevæger sig fremad, at der sker en progression.

Arbejdet med det egentlige begynderstof bør ikke vare for længe. Det anbefales derfor, at undervisningen tilrettelægges, så der bruges ca. 60 timer på begynderstof. Det er ikke meningen, at man skal være færdig med den grundlæggende grammatik på de 60 timer. Grammatikundervisningen fortsættes og udvikles, efterhånden som der bliver behov for det under emnelæsningen og strækker sig over hele forløbet.

Efter begynderundervisningen organiseres arbejdet i læsning af 6-8 emner. De faglige mål integreres i dette arbejde. Man kan beskæftige sig med bearbejdede og lette ubearbejdede tekster. Foruden sange, digte og mindre eventyr også korte historier og noveller, lette sagprosattekster og lettere av-materiale kombineret med tekster, som samles i mindre emneforløb evt. til viderebearbejdning i 2. eller 3.g.

Der vil i det treårige forløb under arbejdet med emnerne være en reel stigning i sværhedsgraden af det materiale, der anvendes. Det kan være hensigtsmæssigt at vende tilbage til tidligere behandlede emner. Har man således tidligt i forløbet læst enkle tekster inden for et emne, kan det i slutningen

udbygges med mere komplekst materiale. Hvis den anden runde indledes med en hurtig repetition af det tidligere behandlede opnå desuden, at eleverne klart ser progressionen: det, som tidligt i forløbet forekom vanskeligt, er nu let og overkommeligt.

Således kan det ideelle emne

- inddrage såvel tekst som lyd og billede
- omfatte tekster fra flere genrer
- medtænke kulturelle, historiske og samfundsmæssige forhold
- være dynamisk, dvs. det kan udbygges fra 1. til 3. år
- lægge op til samspil med andre fag
- integrere grammatikundervisningen, så eleverne opfatter spanskundervisningen som en helhed
- inddrage såvel mundtlighed som skriftlighed
- tage højde for, at både samtale- og præsentationskompetencen skal udvikles.

Mindre kan selvfølgelig gøre det. Men et emne kan ikke bestå af én enkelt tekst, da de faglige mål så ikke opfyldes. Hvis det ikke er muligt at finde lyd og billede med tilknytning til det konkrete emne, skal der arbejdes med lyd og billede i andre sammenhænge.

Der benyttes en variation af arbejdsformer, der alle fokuserer på de fem kommunikative færdigheder. I det følgende beskrives, hvordan arbejdsformerne kan implementeres i praksis i forhold til de fem færdigheder.

3.2.1 Lytteforståelse

Lytteforståelse er afgørende for mundtlig kommunikation. Derfor er det vigtigt, at eleverne fra begyndelsen vænnes til at høre det talte sprog.

Læreren bør fra begyndelsen tilstræbe at tale spansk i videst muligt omfang og i et naturligt tale-tempo. Eleverne lærer hurtigt at forstå fx instruktioner og ros/ris på spansk, specielt hvis læreren gør udstrakt brug af transparente ord og støtter det talte gennem notater på tavlen og tonefald, gestik og mimik. Man opnår herved at vænne eleverne til at høre spansk, men endnu vigtigere at vænne dem til at slutte sig frem til betydningen af det talte, selvom de måske kun har fanget nogle få ord.

Herudover må lyd- og billedmedier indgå som en naturlig del af undervisningen, hvor eleverne stifter bekendtskab med forskellige former for autentisk talt spansk.

Brug af billedsekvenser har den store fordel, at det visuelle indtryk støtter forståelsen, samtidig med at der automatisk finder en kulturformidling sted.

For at eleverne kan udvikle hensigtsmæssige lyttestrategier, skal de kende formålet med lytningen. De skal kunne gengive hovedindholdet, forstå specifikke oplysninger og kunne gøre rede for den/de talendes synspunkter.

Man kan forberede en lytteforståelsesøvelse med indledende øvelser, hvor andre færdigheder også kan trænes. Man kan arbejde med nyttigt ordforråd i relation til emnet, man kan læse en tekst som knytter an til øvelsen eller se på billedmateriale som introducerer emnet. På denne måde sker der en integration i træningen af færdighederne.

Eleverne kan demonstrere deres lytteforståelse gennem referat/resumé på dansk eller spansk, besvarelse af spørgsmål mundtligt eller skriftligt, samtale om emnet gennem inddragelse af indholdet i behandlingen af et emne mundtligt eller skriftligt eller ved løsning af multiple choice opgaver, evt. suppleret med billedmateriale.

3.2.2 Samtalefærdighed

I samtalefærdighed ligger fokus på interaktionen mellem de samtalende, og samtalen er delvis uforudsigelig. Vigtige elementer er pragmatik, kommunikative strategier og elevens evne til at forholde sig til almindelige, dagligdags emner. Samtalefærdigheden er således både produktiv og receptiv.

At arbejde med samtalefærdighed i et begyndersprog er en langsom proces, der kræver en energisk indsats, tålmodighed og realistiske forventninger. Dette betyder imidlertid ikke, at man ikke kan stille krav til eleverne. Tværtimod er det vigtigt, at man hele tiden udfordrer eleverne og giver dem lidt mere, end de egentlig er i stand til umiddelbart at forstå.

I starten vil samtalen typisk bestå af mini-dialoger med udgangspunkt i konkrete og enkle kommunikative situationer, eksempelvis præsentationer og samtaler med udgangspunkt i billeder eller dagligdags emner, som de dukker op i begyndersystemet.

Det er ligeledes vigtigt fra starten at få opbygget et "minisprog" eller "klassesprog", så eleverne hurtigt får en fornemmelse af, at de kan udtrykke sig på spansk. Eleverne skal hurtigt lære nyttige udtryk til at kommunikere i klasserummet og forstå instruktioner (¿qué significa? ¿cómo se dice...? ¿puedes repetir..?). Desuden arbejder eleverne aktivt med et centralt ordforråd og basale grammatiske konstruktioner bygget op omkring dagligdags situationer. Arbejdet med indlæringen af ordforrådet må gøres så alsidigt som muligt fx gennem fremhævelse af centrale gloser i tekster, samtale om billeder, referat af tekster ud fra centrale gloser, brug af transparente ord, gennemgang af præfikkers og suffikssers form og betydning, opstilling af antonymer, synonymmer og beslægtede ord, fremsættelse af spørgsmål, besvarelse af spørgsmål, situationsspil, præsentation af billeder og rollespil samt skriftlige øvelser, hvor de samme gloser indgår.

Gradvist kan samtalerne udvides til at have flere deltagere og emnetilgangen til at blive mere kompleks. Eleverne skal træne at tage ordet i en samtale, argumentere, bruge gambitter, vise enighed og uenighed, konkludere og afvise argumentation eller modargumentere.

3.2.3 Læseforståelse

Læsning er en meget kompleks interaktiv proces, hvor mange kognitive mekanismer aktiveres. Både for at styrke den sproglige indlæring med hensyn til syntaks og ordforråd og for at opbygge en viden om det spanske sprogområde er det vigtigt, at eleverne bliver gode læsere. For at blive en god læser er det nødvendigt, at lysten til at læse er til stede. Tekstvalget må derfor kunne engagere eleverne, ligesom det er vigtigt, at eleverne lærer at benytte sig af forskellige læsestrategier alt efter formålet med tekstlæsningen. Læreren må derfor kontinuerligt instruere eleverne i læsestrategier og læsemåder – fx intensiv og ekstensiv læsning - og forud for behandlingen af en tekst gøre opmærksom på, hvad formålet med tekstlæsningen er, så eleverne kan hjælpes til at vælge en hensigtsmæssig læsemåde.

3.2.4 Mundtlig redegørelse

For at vænne eleverne til at have ordet i længere tid ad gangen og træne dem i at bruge alle tænkelige hjælpemidler, når de skal formidle et mundtligt budskab, er det vigtigt allerede på et tidligt tidspunkt at vænne eleverne til at holde små oplæg for hinanden.

En øvelse, de kan klare på et tidligt tidspunkt i forløbet, er fx at fremlægge et resumé af et emne bearbejdet i fællesskab. Det skal gøres klart, at det er vigtigt at anvende et enkelt og præcist sprog og fremlægge stoffet med en klar struktur - gerne støttet af notater.

Efterhånden som den mundtlige udtryksfærdighed udbygges, øges krav til fremlæggelsen både med hensyn til indhold og fremlæggelsesform. Hvad angår indholdet, skal eleverne nå frem til at kunne fremlægge et selvstuderet stof af større eller mindre omfang fx i forbindelse med tasks, projektarbejde og eksamen.

3.2.5 Skrivefærdighed – det skriftlige arbejde

De mundtlige og skriftlige discipliner tilrettelægges på en sådan måde, at de supplerer og støtter hinanden, således at eleven udvikler sin sproglige bevidsthed og øger sin sproglige korrekthed.

Der anvendes forskellige opgavetyper, rettemetoder og arbejdsformer, herunder procesorienteret skrivning.

Elevens skriftlige produktion skal dække en bred teksttypologi, både i form af oversættelse og fri fremstilling (resumé, brev, dagbog, præsentation, beskrivelse, argumentation, nyhed, kort essay, eksamenslignende opgave). De skriftlige opgaver har tematisk tilknytning til de studerede emner.

I starten kan eleverne skrive mindre tekster omhandlende dagligdags emner: små resumeer, e-mails, postkort, breve, annoncer, beskeder, sms. Sætningerne vil primært være korte hovedsætninger. Efterhånden kan eleverne skrive om emner af større kompleksitet, således at den skriftlige sprogproduktion følger den generelle progression. Der vil være en begrænset brug af bisætninger, og eleven lærer at strukturere og disponere sammenhængende tekster. Til slut i forløbet kan eleverne skrive eksamenslignende tekster og besvare egentlige eksamensopgaver.

Arbejdet med den skriftlige kommunikation bør veksle mellem en procesorienteret og en produktorienteret tilgang.

Skriftlighed er opprioriteret i uddannelsesbekendtgørelsen og i læreplanen, suppleret af et nyt bilag om studieforberevende skrivekompetencer (bilag 4).

To vinkler for undervisningsplanlægningen er vigtige, når det gælder det skriftlige arbejde:

1. bekendtgørelsens elevvinkel med fokus på elevernes udvikling af skrivekompetence som led i studiekompetencen og
2. læreplanens fagvinkel med fokus på anvendelse af skriftlighed som led i tilegnelsen af faglig viden og kompetence.

Hvad angår den studieforberevende skrivekompetence er det vigtigt, at eleverne opnår en bevidsthed om formålet med skriftlighed i forskellige situationer, og at de kan reflektere kritisk over egne

styrker og svagheder i skriveprocessen. I planlægningen af det skriftlige arbejde er det derfor en god idé at indtænke, hvordan elevtiden kan bidrage til at udvikle skrivekompetencer, der dels er vigtige for fagets mål og som middel til at nå disse mål, dels hvordan elevtiden kan bidrage til at udvikle skrivekompetencer på tværs af fag.

Det skriftlige arbejde er dermed både et middel, et mål og en arbejdsform.

3.3 It og medier

It og elektroniske medier anvendes med det overordnede formål at fremme elevernes læringsproces og læringsresultat. Integration af it og elektroniske medier i undervisningen giver eleverne mulighed for at opleve sproget i varierede autentiske og aktuelle sammenhænge. Således bidrager informations- og kommunikationsteknologi og anvendelse af elektroniske medier til at sikre og nuancere elevernes sproglige og indholdsmæssige udbytte.

It og elektroniske medier inddrages løbende som et naturligt og integreret didaktisk og pædagogisk redskab. Integration af it og medier i undervisningen bidrager til variation, aktualitet og færdighedstræning. Samtidig muliggør anvendelsen af it og medier i undervisningen, at læringsprocessen hos den enkelte elev rykkes i centrum, ligesom den fremmer mulighederne for undervisningsdifferentiering.

Anvendelsen af it og medier understøtter elevcentrerede og projektorienterede arbejdsformer, og der er fokus på elevaktiverende undervisning med det formål at fremme elevernes læringsproces og læringsresultat.

- **Interaktive grammatik-, lytte- eller videoøvelser**

Interaktive programmer udgør gode træningsrum, hvor eleven kan arbejde på egen hånd. De kan bruges til at differentiere undervisningen, så eleverne arbejder med opgaver, der matcher netop deres niveau, og frigøre tid til svagere elever.

Der er programmer målrettet grammatik- og glosetræning, men der findes også læse- og lytteøvelser, faktaøvelser samt videoer, hvor eleverne skal navigere og udtrykke sig i forskellige kommunikative situationer.

Elevproducerede podcasts og videofilm kan anvendes til at træne elevernes mundtlighed.

- **Kommunikation og sociale medier**

It bruges til kommunikation mellem elever og lærere og mellem eleverne indbyrdes. Elektronisk kommunikation på fremmedsproget kan være meget elevmotiverende. Det kan være deltagelse i diskussionsfora eller i forbindelse med internationalt samarbejde, hvor eleverne er i elektronisk kontakt med jævnaldrende fra spanskaltalende lande og fx kommunikerer via chat eller sms. Her ved opleves sproget i en autentisk situation.

- **Informationssøgning**

It og medier er meget centrale i forbindelse med informationssøgning. Eleverne kan i forbindelse med tekstarbejdet lære at søge yderligere og aktuel information på internettet. I den forbindelse er det vigtigt, at eleven dels kan håndtere længden og brugbarheden af søgeresultatet, dels at eleven trænes i at skimme et større tekstmateriale.

Det bør gøres klart for eleverne, at det ved alt arbejde med stof fra nettet er vigtigt at angive kilde. Samtidig er det vigtigt at træne eleverne i at vurdere tekster med hensyn til troværdighed og anvendelighed.

- **Præsentationsværktøjer**

I undervisningen kan der med fordel inddrages og arbejdes med anvendelsen af forskellige multimedieværktøjer, og det er vigtigt at træne eleverne i at anvende forskellige præsentationsværktøjer.

- **Elektroniske hjælpemidler**

Eleverne kan med fordel fra starten introduceres til at bruge elektroniske ordbøger og opslagsværker, stave- og grammatikkontrol samt verbebjørningsprogrammer.

Oversættelsesprogrammer bør introduceres for eleverne, så de får en forståelse af programmerens begrænsninger som oversættelse og nytteværdi i forbindelse med informationssøgning og skimming af en større mængde tekster. Elevernes skal have en forståelse af, hvilke aspekter det er svært at automatisere i en oversættelse og dermed af, hvorfor det giver et bedre resultat at oversætte selv. Det skal naturligvis understreges i dette arbejde, at oversættelsesprogrammer ikke er et tilladt hjælpemiddel.

- **Skriftligt arbejde**

Det kan anbefales at bruge processkrivning ved udarbejdelse af skriftlige opgaver, ligesom man kan gøre brug af elektronisk opgaveaflevering og elektronisk retning. Opgaverne afleveres typisk i flere omgange. I forbindelse med retning af skriftligt arbejde kan læreren gøre brug af et elektronisk retteprogram. Eleverne kan samle og gemme deres materialer i elektroniske mapper. De kan dermed bedre få overblik over deres udvikling og kan således selv være med til at definere (del)mål ud fra egne behov og læringsstil. Tektresuméer, mindmaps, powerpoints, multimedieproduktioner indgår ligeledes i arbejdet med skriftlighed. Desuden kan man inddrage nye skriftlige genrer, der understøtter kollaborativ læring, fx wiki-skrivning og blogs.

3.4 Samspil med andre fag

Spansk A er omfattet af det generelle krav om samspil mellem fagene.

I grundforløbet indgår spansk A naturligt i almen sprogforståelse, hvor der samarbejdes med de øvrige fremmedsprog og med dansk. I almen studieforbereelse bibringer faget eleverne indsigt i arbejdsmetoder og behandling af viden om emner af historisk, kulturel og samfundsmæssig art, der kan studeres uden for en særfaglig sammenhæng.

Når spansk A indgår i en studieretning, skal det indgå i samspil med de samfundsfaglige og naturvidenskabelige hovedområder og med de øvrige sproglig-humanistiske fag. Faget indgår desuden i samspil med sprogfag og dansk om sproglige og tekstanalytiske forhold. Dele af kernestof og supplerende stof i både obligatoriske fag og studieretningsfag vælges og behandles, så det bidrager til styrkelse af det faglige samspil i studieretningen.

Spansk kan indgå i samspil med andre fag på forskellige måder og niveauer, fx i tema- og projektforsløb. Se 3.4.1 og 3.4.2.

Da spansk er et begyndersprog, er det vigtigt, at teksterne tilpasses det niveau, eleven er på sprogligt. Det er vigtigt, at teksterne på spansk ikke er for svære, så den faglige udfordring i forbindelse med samspillet med andre fag ikke erstattes af frustrationer over manglende forståelse af materialet. Der vil være brug for i en vis udstrækning at bruge tekster på dansk eller engelsk. Hvis der inddrages svære tekster på spansk, kan læreren evt. lave et resumé på et letforståeligt spansk eller på dansk, så eleven opnår forståelse for og indsigt i de sammenhænge, der kan etableres på tværs af de forskellige fag, der indgår i samarbejdet.

3.4.1 Grundforløbet

Normalt vil spansk være med i fagrækken i grundforløbet, men skolen kan beslutte, at 2. fremmedsprog først begynder samtidig med studieretningsforløbet.

- **Almen sprogforståelse**

I almen sprogforståelse, AP, skal sprogene samarbejde om det kernestof, der er fælles for alle gymnasiets sprogfag, og styrke elevernes teoretiske sprogforståelse, samspillet mellem sprogene og studiekompetencen. Almen sprogforståelse kan også fungere som en introduktion af faget spansk for kommende elever.

- **Almen studieforberedelse**

Når spansk indgår i almen studieforberedelse, AT, – og evt. senere i prøven – skal fagets identitet og metoder være i spil, jf. afsnit 2.1.

Spansk som fag har som sit væsentligste grundlag spansksprogede tekster eller tale. Der arbejdes primært med sprogligt originale kilder og ikke fortolkede versioner, som oversættelser altid vil være. At der også kan optræde oversatte tekster i elevens samlede materialevalg, er helt naturligt. Der kan også indgå fx. film, tv-debat og sangtekster.

Spansksprogede film kan fx omhandle eller illustrere kulturelle fænomener af betydning for forståelsen af det spansksprogede samfund og dets kultur. Analysegenstanden er så ud over filmen den kulturelle kontekst i det pågældende land. I sådanne tilfælde kan de autentiske film benyttes uden, at der indgår tekstmateriale i form af filmmanuskript, dialogliste el. lign., og spanskproget tekstmateriale kan inddrages som sekundærlitteratur.

Hvis eleven vælger at henvise til filmen uden tilknyttet manuskript, kan dette foregå vha. transkription. Henvisningerne eller citaterne er altså på spansk.

Under alle omstændigheder er det vigtigt, at der er et grundlag, der gør det muligt for eleven at demonstrere spanskfaglige metoder, da eleven jo skal diskutere valg af materiale, metoder og teorier i de fag, der indgår.

3.4.2 Studieretningsforløbet

Spansk A kan indgå i studieretningerne. Samspillet mellem fagene i studieretningerne skal give mulighed for faglig fordybelse og styrkelse af fagligheden. Spansk indgår således med sine arbejdsformer og metoder i et samarbejde med andre fag, hvor der dels arbejdes videre med generelle kompetencer dels med fagets kerneområder. Kravene til emneforløbene er, at de viser en progression med hensyn til deres længde, indhold, problemstillinger, produktkrav m.v. Arbejdet med emnerne er et ligeværdigt samarbejde, hvor de deltagende fag belyser et emne fra hver sin vinkel med fagenes metoder.

3.4.3 Studieretningsprojektet

Studieretningsprojektet skrives i et af de studieretningsfag, eleven har på A-niveau, og et fag på mindst B-niveau. Eleven kan dog undtagelsesvis skrive i ét studieretningsfag på A-niveau eller indtage et tredje fag.

Det anbefales, at opgavebesvarelsen har et omfang på 15-20 sider.

Regelgrundlaget for studieretningsprojektet findes i stx-bekendtgørelsens bilag 7.

Optakten til studieretningsprojektet i 2. g

Studieretningsopgaven i 2.g er en optakt til studieretningsprojektet. Selve arbejdsformen, det at skrive en flerfaglig opgave, og besvarelsens formalia er i centrum.

Før opgaveugerne

Det er en god idé i både 2.g og 3.g at gøre elever med spansk opmærksom på muligheden for at lade faget indgå i studieretningsprojektet og at gøre opmærksom på problemstillinger, der vil være velegnede til studieretningsprojekter. Der kan let hos eleverne være forkerte opfattelser af, hvad der kræves. Således tror enkelte, at de skal skrive opgaven på spansk.

Studieretningsprojektet skrives normalt på dansk, men hvis et eller flere fremmedsprog indgår, kan skolen godkende, at opgavebesvarelsen helt eller delvist udarbejdes på et af de pågældende sprog. Det er vigtigt at pointere over for eleverne, at hvis opgavebesvarelsen helt eller delvist er udarbejdet på et fremmedsprog, er kravene til den sproglige udformning de samme, som hvis den var skrevet på dansk. Eleverne skal derfor være særdeles fortrolige med et fremmedsprog, hvis de vælger at besvare opgaven på dette sprog. Skolen skal naturligvis ved udpegningen af vejledere sikre, at bevarelsen – også hvad angår den sproglige udformning - kan bedømmes efter bedømmelseskriterierne.

Område og opgaveformulering

Eleven vælger i samråd med vejlederne område for studieretningsprojektet. Området skal – inden for såvel fagenes kernestof som supplerende stof – afgrænses, så der kan udformes en opgaveformulering, der sikrer, at der ikke kan ske genanvendelse af afsnit fra besvarelser, som allerede er blevet afleveret og rettet. Elever, der har valgt samme område, skal have forskellige opgaveformuleringer. Opgaveformuleringen kan ikke bygge direkte på det stof, der er indgået i undervisningen, men studieretningsprojektet kan godt udarbejdes i forlængelse af arbejdet i de indgående fag. Området skal kunne rumme såvel fagspecifikke som mere tværgående faglige krav i de indgående fag. Opgaveformuleringen skal indeholde fagspecifikke krav, dvs. der skal være et *fagligt* fokus, ligesom der skal være mere *tværgående* faglige krav. Der er krav om fordybelse, der på væsentlige punkter ligger udover arbejdet i mindst ét af fagene. Opgaveformuleringen skal udformes på en sådan måde, at den kun kan besvares ved at inddrage alle indgående fag. Bedømmelsen skal blandt andet ske i forhold til de faglige mål for hvert af de fag, der indgår, dvs. hvert fag skal kunne se sig selv i opgaven. Der skal ved bedømmelsen lægges vægt på eksaminandens brug af faglig viden og faglige analyse- og arbejdsmetoder. Det betyder, at opgaveformuleringen skal udformes på en måde, der muliggør dette.

Spansk er et færdighedsfag, et vidensfag og et kulturfag, og fagets centrale arbejdsområde er det spanske sprog, den spanske kultur og spanske samfundsforhold i bredeste forstand i de spansktalende lande. Opgaven skal derfor indeholde stof og metoder, der kendetegner et sådant fag. Det betyder blandt andet, at der skal indgå spansksproget tekstmateriale, som er centralt for opgaven. I arbejdet med kernestoffet er eleven blevet introduceret til, hvordan man

- a. analyserer og fortolker forskellige teksttyper,
- b. anvender det erhvervede kendskab til spansksproget kultur, litteratur, historie og samfundsforhold samt
- c. perspektiverer viden om kultur- og samfundsforhold i spansksprogede lande til andre kultur- og samfundsforhold.

Hvis en elev således bliver bedt om at bedømme en bestemt begivenheds historiske betydning, skal eleven også dokumentere dette ved at redegøre for, hvordan den historiske begivenhed belyses i en tekst. Billedanalyse kan fx indgå i en opgavebesvarelse, men det spanskfaglige krav er, at analysen ledsages af en tekst. Hvis kildematerialet er film, inddrages der spansksproget tekst – fx drejebogen til filmen - for at sikre, at fagets metoder anvendes. Det er vigtigt, at eleven forstår dette, da man

ellers kan komme i den situation, at eleven lægger væsentlige dele af besvarelsen uden for fagets område.

Kilder

Når spansk indgår i et studieretningsprojekt, skal der for fagets vedkommende anvendes spansk-sproget kildemateriale, jf. § 4.5 i bekendtgørelsens bilag 7: ”Ved opgaver, hvori et eller flere fremmedsprog indgår, skal en del af de anvendte kilder være på det/de fremmede sprog”. De spansk-sprogede kilder skal have et omfang og en tyngde i opgaven, der muliggør en evaluering i forhold til de spanskfaglige mål. Kilderne kan være litterære tekster, fx romanuddrag, der belyser en bestemt problemstilling, og det kan være ikke-litterære tekster, der giver mulighed for sagprosa-relateret tekstarbejde, eller medietekster. En god måde at dokumentere anvendelsen af spanske kilder er at citere fra disse. Citaterne bør være centrale og vedkommende for analysen af kildematerialets problemstilling. Citaterne skrives på spansk og oversættes ikke. Antallet af citater afhænger af karakteren af den enkelte opgave samt af det, der dokumenteres.

Resumé på engelsk

Opgavebesvarelsen skal indeholde et kort resumé på engelsk. Et resumé er en kort sammenfatning af hele besvarelsen, skrevet på engelsk. Resuméet kaldes også et *abstract*. Formålet er at give læseren et hurtigt overblik over opgavens indhold. Resumeet indeholder ikke citater eller kildehenvisninger.

Gode råd til vejledere

- Tag en aktiv rolle som vejleder i spansk.
- Gør din medvejleder opmærksom på, hvad der skal til for at opgaveformuleringen bliver tilfredsstillende set med en spansklærers øjne.
- Gør eleven opmærksom på fagets faglige mål. Spørg kritisk til elevens bevidsthed om, hvordan spansk skal indgå i projektet og pointér evt. faremomenter.
- Vedlæg bilag på spansk eller titel på tekst og forklar, hvordan de forventes inddraget i besvarelsen. De suppleres med flere spanske kilder, som eleven selv finder frem til.
- Tal med eleven om vigtigheden af at dokumentere inddragelse af spansksproget materiale i form af citater.

Bedømmelse af besvarelsen

Bedømmelsen af besvarelsen har som grundlag de faglige mål, der er beskrevet i læreplanen for studieretningsprojektet. Ved bedømmelse af besvarelser, hvori spansk indgår, bedømmes det, om eleven formår at tildele det fremmedsprogede kildemateriale en fyldestgørende rolle i besvarelsen i relation til de faglige mål i spansk. Der citeres relevant fra det fremmedsprogede kildemateriale, og citaterne kommenteres og anvendes hensigtsmæssigt i besvarelsen. Hvis fremmedsprog indgår i et studieretningsprojekt, og der ikke benyttes primært kildemateriale på de(t) pågældende fremmedsprog, er der tale om en utilfredsstillende besvarelse, og dette forhold medtages i helhedsvurderingen af projektet.

Se endvidere vejledningen til Studieretningsprojektet – stx.

4. Evaluering

4.1 Løbende evaluering

Der gennemføres løbende igennem undervisningen samt ved afslutningen af hvert emneforløb eller projektforsløb evaluering af de fem kommunikative færdigheder: lytteforståelse, samtalefærdighed, læseforståelse, mundtlig redegørelse og skrivefærdighed, således at eleverne opnår en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt, og således at den individuelle og fælles refleksion over udbyttet af undervisningen styrkes. Grundlaget for evalueringen skal være de faglige mål.

Elevernes faglige standpunkt evalueres undervejs i forløbet ved hjælp af forskellige former for screening, mundtlige og skriftlige test, dialog mellem elev, klasse og lærer samt vurderinger af elevens processer og produkter, herunder elevernes egen selvevaluering.

Der skal foregå en løbende evaluering og selvevaluering af elevernes mundtlige og skriftlige færdigheder. Evalueringen skal være fremadrettet. Det betyder, at der skal gives forslag til, hvordan den enkelte elev gradvist bliver i stand til at udvikle sine faglige kompetencer og dermed opfylde de faglige mål. Dette kan fx gøres ved brug af portfolio eller læringslogbog.

Ved tilrettelæggelsen af screeninger eller test bør man fokusere på, at de fem kommunikative færdigheder lytteforståelse, samtalefærdighed, læseforståelse, mundtlig redegørelse og skrivefærdighed alle evalueres undervejs i forløbet. Heraf følger, at screeninger og tests ikke altid er skriftlige. Screeninger og tests tilrettelægges under hensyntagen til aktuelt niveau og med den sproglige progression samt kernestoffet for øje.

Fokus i den fremadrettede evaluering forskydes fra systematisk fejlfinding til diagnosticering af særlige indsatsområder hos den enkelte elev, således at eleven ikke skal koncentrere sig om alt på én gang, men lære i små overskuelige bidder. Det er vigtigt at være opmærksom på, at visse fejl kan være udtryk for, at eleven bevæger sig i den rigtige retning, og sådanne fejl bør derfor fremkalde en positiv, men korrigerende tilbagemelding fra læreren.

I forbindelse med både mundtlig og skriftlig udtryksfærdighed kan læreren vælge at give differentieret feedback, således at nogle elever får kommentarer til alle fejl, mens andre får respons efter forskelligt fokus: possessive pronomener, kongruens etc. Det er vigtigt at påpege fremskridt inden for de valgte fokusområder og at give positiv kritik der, hvor eleven klarer de sproglige og indholdsmæssige udfordringer. Det anbefales at inddrage eleverne aktivt i feedbackprocessen, fx ved at anvende diverse rettenøgler eller minimal retning, hvor læreren markerer ved hjælp af en streg ud for den linje i opgaven, der er fejl i. Eleven skal herefter selv finde og rette fejlen. Det kan også være en god idé i perioder kun at markere udvalgte eller typiske fejl.

4.2 Prøveformer

Der holdes en skriftlig og en mundtlig prøve.

Skriftlig prøve

Prøven varer 4 timer. Der prøves i:

- *Fri skriftlig udtryksfærdighed på spansk med udgangspunkt i et nutidigt spansksproget tekstmateriale på ca. 1 normalside suppleret med billedmateriale. Eksaminanden besvarer højst 3 af 5-7 opgaveformuleringer/spørgsmål.*

- *Oversættelse af tekst fra dansk til spansk.*

Eksaminanden må benytte alle hjælpemidler. Kommunikation med omverdenen er ikke tilladt. Endvidere er brug af internettet og oversættelsesprogrammer, dvs. software eller netbaserede programmer, der kan oversætte hele sætninger og hele tekster fra et sprog til et andet, ikke tilladt.

Mundtlig prøve

Prøven består af tre dele med en samlet eksaminationstid på ca. 30 minutter. Rækkefølgen er fakultativ.

- 1) *Præsentation på spansk af ukendt, ubearbejdet tekstmateriale af et omfang på ca. 4 normalsider. Tekstmaterialet skal have tilknytning til et af de studerede emner. De emner, der indgår som grundlag for prøven, skal tilsammen dække de faglige mål og kernestoffet. Det studerede emne inddrages i præsentationen, som efterfølges af en uddybende samtale mellem eksaminand og eksaminator. Et for begrænset antal emner er ikke et tilstrækkeligt grundlag for at kunne afprøve fagets og niveauets faglige mål og kernestof. Eleverne skal på forhånd vide, hvilke emner der indgår som grundlag for prøven.*

Eksaminanden skal inddrage et eller flere kulturelle eller samfundsmæssige aspekter. Tekstuddraget kan ikke være et uddrag af et værk læst i timerne, men det kan fx være uddrag af et værk af en læst forfatter, en anden forfatter fra samme område/periode om lignende emner eller en artikel om emnet.

Et tekstmateriale er et tekstmateriale, dvs. der kan ikke inkluderes billeder. Dog vil der være tilfælde, hvor billeder indgår naturligt, fx hvis den ukendte tekst er en avisartikel, hvor der i artiklen oprindeligt er et foto. Da vil billedet blot følge med og ikke tælle med i antallet af normalsider.

Eksaminanden har hjemmefra forberedt en præsentation og må medtage noter, fx en Power-Point, i eksamenslokalet. Oplæsning tæller ikke positivt i bedømmelsen.

Præsentationen varer 5-7 minutter og inkl. den efterfølgende samtale varer denne del af prøven ca. 15 minutter.

Det ukendte materiale forsynes med kilde, forfatter og udgivelsesår samt en kort indledning til teksten på spansk. Det angives, hvilket emne teksten er knyttet til.

Tekstmaterialet glosseres i et omfang, der er passende for tekstens sværhedsgrad og niveauet. Det er vigtigt, at teksterne er ens hvad angår niveau, således at nogle elever ikke stilles bedre end andre. Således kan lettere tekster (fx fra glosserede lærebøger) have meget få glosser og sværere tekster (fx artikel fra internettet) flere glosser. Teksterne skal altså glosseres i en sådan grad, at det vil tage den samme elev lige lang tid at læse alle teksterne.

Tekstmaterialet udleveres dagen før prøven, og der gives ca. 24 timers forberedelsestid, dog ikke mindre end 24 timer.

- 2) *Samtale på spansk med udgangspunkt i et ukendt billedmateriale om almene emner. Billedmaterialet kan være fra aviser, tidsskrifter eller nettet og kan kobles til centrale samfundsmæssige, kulturelle, historiske og/eller almenmenneskelige forhold. Det er vigtigt at vælge et billedmateriale, der kan lægge op til samtale på flere taksonomiske niveauer, således at der kan indgå både beskrivelse og diskussion.*

Den spontane samtale, interaktionen mellem eksaminator/censor og eksaminanden, er i centrum. Eksaminanden skal naturligvis demonstrere en forståelse af, hvad billedet forestiller eller udtrykker, men det vil være forkert at tale om egentlig billedanalyse. De billeder, der vælges som eksamensmateriale, må ikke relatere sig åbenlyst til de studerede emner. Der kan på billedmaterialet være en kort spansk titel, fx i forbindelse med et billede fra en avis.

- 3) *Tekstforståelse med udgangspunkt i en ukendt, ubearbejdet prosatekst af et omfang på 1 normalside. Teksten refereres i hovedtræk på dansk. Det er vigtigt, at eksaminanden refererer og ikke oversætter teksten. Endvidere er det ikke en undervisningssituation, så derfor skal det blot konstateres, om eksaminanden har forstået teksten i hovedtræk. Der skal således ikke spørges om detaljer.*

Den ukendte tekst skal være forsynet med linietæller og indledning på dansk. *Der opgives normalt ikke gloser, medmindre det drejer sig om realkommentar eller specielle gloser.* Teksten kan ikke være et uddrag af et værk læst i timerne og har ikke tilknytning til de studerede emner.

Del 2) og 3) varer tilsammen max. 10 minutter, idet del 3) ofte vil kunne afsluttes efter 1-3 minutter.

Til 2) og 3) gives der en samlet forberedelsestid på ca. 30 minutter. I denne forberedelsestid må eksaminanden benytte alle hjælpemidler. Kommunikation med omverdenen er ikke tilladt. Endvidere er brug af internettet ikke tilladt. Under selve eksaminationen er der ikke tid til at konsultere noter, slå ord eller realia op eller lignende, men eksempelvis kan eksaminanden med fordel kort citere fra nogle medbragte værker for at underbygge væsentlige pointer i sin perspektivering til det læste emne samt fx relevante gloselister og mindmaps.

Prøvematerialet vælges af eksaminator og sendes til censor 5 hverdage inden prøven og godkendes af denne. *Prøvematerialet må højst bruges tre gange på samme hold.*

Skolens ledelse eller en repræsentant herfor kan forestå lodtrækningen af det tekstmateriale, som bruges ved 24-timersprøven. Eksaminator behøver ikke at være til stede. Eksaminator og censor eller institutionens leder forestår lodtrækningen af det tekst- og billedmateriale, som udleveres umiddelbart inden den korte forberedelsestid.

Det ukendte tekstmateriale og noter efterlades i lokalet ved eksaminationens ophør.

En normalside er for prosa 1300 bogstaver, for lyrik 30 verslinjer.

4.2.1 Undervisningsbeskrivelsen

For hvert emne skal der udarbejdes en skriftlig undervisningsbeskrivelse i overensstemmelse med den skabelon, som Undervisningsministeriet har udsendt.

Hovedformålet med undervisningsbeskrivelsen er at sikre, at censor kan forberede sig til at varetage sit hverv som censor, og at eleverne har den nødvendige information vedr. eksamen.

Vigtigst i undervisningsbeskrivelsen er

- emnets titel
- emnets fokus
- de faglige delmål
- anvendte materialer
- medgået uddannelsesetid.

Det er indlysende, at samtlige faglige slutmål ikke kan være i fokus i alle forløb, og slet ikke fra undervisningens begyndelse i 1.g. Derfor er det vigtigt at opstille forskellige delmål for de respektive forløb. Dette skal afspejles i undervisningsbeskrivelsen, så det fremgår, på hvilken måde progression har været indtænkt i arbejdet hen imod de faglige slutmål.

Det er vigtigt, at emnets faglige fokus beskrives. Emnets titel og benyttet litteratur kan ikke gøre det ud for en sådan beskrivelse. Beskrivelsen bør være kort, men af et omfang, der sætter en udenforstående ind i det overordnede indholdsmæssige perspektiv med forløbet. I forbindelse med et emne som "La inmigración" kunne der fx stå:

"En præsentation af, hvorledes immigrationen til Spanien har udviklet sig de seneste 10 år med fokus på kulturelle og sociale konsekvenser. Teksten XX er analyseret i dette perspektiv. I arbejdet med teksten XX er problematikken i El Ejido sat i centrum."

4.3 Bedømmelseskriterier

Ved prøverne bedømmes det, i hvilket omfang eksaminandens præstation lever op til de faglige mål, som de er angivet i 2.1.

Ved den skriftlige prøve lægges der vægt på, at eksaminanden kan uddrage det væsentlige af det udleverede tekstmateriale, udtrykke sig skriftligt på spansk, disponere og fremstille et indhold samt på, at eksaminanden viser sikkerhed i den relevante syntaks og morfologi og behersker et alment ordforråd samt idiomatik.

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering af eksaminandens præstation.

Ved den mundtlige prøve lægges der vægt på, at eksaminanden på spansk kan præsentere og perspektivere det ukendte tekstmateriale og inddrage relevante elementer af spansk kultur, litteratur, historie og samfund fra det studerede emne. Endvidere lægges der vægt på samtalefærdighed og tekstforståelse.

Sammenhængende sprogbrug er vigtigere end korrekthed i detaljen. Den spansksprogede del af eksaminationen vægtes højest.

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering af eksaminandens præstation.

4.4 Ny karakterskala

Den ny karakterskala – 7-trinsskalaen – blev indført i de gymnasiale uddannelser 1. august 2006.

De 7 karakterer er:

12: *For den fremragende præstation.*

10: *For den fortrinlige præstation.*

7: *For den gode præstation.*

- 4: *For den nogenlunde præstation.*
 02: *For den tilstrækkelige præstation.*
 00: *For den utilstrækkelige præstation.*
 -3: *For den ringe præstation.*

Nedenfor er karaktererne 12, 7 og 2 beskrevet med udgangspunkt i faget spansk A. Beskrivelserne skal fungere som hjælp i den løbende evaluering, ved afgivelse af standpunkts- og terminskarakterer og i eksamenssituationen.

Mundtlig prøve

Karakter	Betegnelse	Beskrivelse
12	Fremragende	Elevens mundtlige præsentation af tekstmaterialet og deltagelse i samtale og diskussion er sprogligt klar og nogenlunde flydende med et alment og specifikt ordforråd. Eleven viser stor sikkerhed i tekstforståelse og i den relevante morfologi, syntaks fonetik og pragmatik med kun ubetydelige fejl. Præsentationen er selvstændig og velstruktureret. Både præsentationen og samtalen viser stor indsigt i tekstmaterialet og det tilknyttede emne, og eleven inddrager alle relevante aspekter.
7	Godt	Elevens mundtlige præsentation af tekstmaterialet og deltagelse i samtale og diskussion er sprogligt mindre flydende. Eleven viser rimelig sikkerhed i tekstforståelse, i ordforråd og i den relevante morfologi, syntaks, fonetik og pragmatik med flere fejl, som dog ikke hæmmer kommunikationen. Præsentationen er sammenhængende. Både præsentationen og samtalen viser god indsigt i tekstmaterialet og det tilknyttede emne, og eleven inddrager mange, men ikke alle relevante aspekter.
02	Tilstrækkeligt	Sproget er forståeligt, men mangler præcision, og der er flere alvorlige fejl, hvilket i nogen grad virker hæmmende på kommunikationen. Eleven viser begrænset sikkerhed i tekstforståelse og præsentationen er noget usammenhængende. Både præsentationen og samtalen viser, at tekstmaterialet er forstået i hovedtræk, og eleven inddrager i beskedent omfang de relevante aspekter i emnebehandlingen.

Skriftlig prøve

Karakter	Betegnelse	Beskrivelse
12	Fremragende	Den skriftlige fremstilling er sammenhængende og med et alment ordforråd. Eleven behersker den relevante morfologi, syntaks og pragmatik med kun ubetydelige fejl. Indholdet viser en indgående forståelse af tekstmaterialet. Besvarelsen er udførlig og inddrager stort set alle relevante aspekter.
7	Godt	Den skriftlige fremstilling er i rimelig grad sammenhængende. Eleven demonstrerer god sikkerhed i ordforråd og i den relevante morfologi, syntaks og pragmatik med flere fejl, som dog ikke forstyrrer budskabet. Indholdet viser overvejende god forståelse af tekstmaterialet. Eleven inddrager mange, men ikke alle relevante aspekter i sin besvarelse.
02	Tilstrækkeligt	Den skriftlige fremstilling er noget usammenhængende, men forståelig. Sproget mangler præcision, og der er flere alvorlige fejl. Indholdet viser, at

		tekstmateriale og emne i det væsentlige er forstået. Eleven inddrager i beskedent omfang de relevante aspekter i sin besvarelse.
--	--	--